

Írta: Rakó Erzsébet

Bemutakozik a SOFT Alapítvány

A Segítsd, Óvd, Fogyatékos Társadat Alapítvány a Gyermekrehabilitációért, röviden SOFT Alapítvány, 1991. május 30-án jött létre, és legfőbb célja a Kelet-Magyarországon élő fogyatékos gyermekek és fiatalok, valamint családjuk segítése, a minél teljesebb, önálló élethez szükséges feltételek megteremtésével.

A SOFT Alapítvánnyal egyidejűleg jött létre a holland SOFT Tulip Alapítvány is. A SOFT-SOFT Tulip nemzetközi kapcsolat segítségével kezdetben főként tárgyi eszközök, műszerek, ágyak stb. érkeztek térségünkbe, újabban elsősorban közös nemzetközi pályázatokkal igyekszünk a térségünkben élő fogyatékos gyermeket nevelő családok számára segítő forrásokat feltárni.

Az alapítvány főbb szolgáltatásai: tanácsadás a szülőknek és családoknak, szociális, pszichológiai és tanulási problémákkal kapcsolatban. Gyakorlati családsegítés, támasz nyújtása a nehéz helyzetben levő családoknak. Szülőcsoport-program, a konfliktusok kezelésére. FAMINFO-szülőkönyvtár sorozat kiadása, könyvtári kölcsönzés és könyveladás. Szabadidős tevékenységek, ünnepségek szervezése, nyári integrációs tábor szervezése. Célunk továbbá az, hogy az emberi jogok eszméjét a fogyatékos gyermekekre is kiterjesszék, hogy családtagként élhessenek a saját közösségükben, iskolába járhassanak és dolgozhassanak. A SOFT Alapítvány törekszik arra, hogy munkájába bevonja a helyi önkormányzati szerveket, kórházakat, iskolákat és vállalkozókat. A társadalom fogyatékosokkal kapcsolatos szemléletének megváltoztatása is kiemelt célja az alapítványnak.

Az alapítvány a helyi önkormányzattal együttműködési szerződés keretében fenntart egy családsegítő irodát.

Mivel a gyermek a család része, ha rendszerszemléletben gondolkodunk, a családok segítségével a gyermeket is segítjük. Ez a családsegítés speciális abból a szempontból, hogy sérült gyermeket nevelő családok jönnek elsősorban segítségért. Ezek a családok sok vonásban eltérnek az „átlag” család működésétől, már a gyermek születésétől kezdve. Gyakran előfordul, hogy nem kapnak segítséget, nem tudják, hova forduljanak, amikor megtudják, hogy gyermekük nem egészséges. Sajátos terhet kell vinniük ezeknek a szülőknek, hiszen megváltozik az életük. Egy nagymértékű veszteséget élnek meg, amikor megtudják, hogy gyermekük sérült, hiszen nem gyógyul meg, állapota tartós és a családnak be kell rendezkednie a gyermek ellátására.

Gyakori a válás ezekben a családokban, amikor többnyire az anya marad egyedül a problémákkal. Bár össztársadalmi szinten jellemző a többgyermekes családok elszegényedése, ez fokozottan érvényes a fogyatékos gyermeket nevelő családokra. Ezt igazolja az országos családfelmérés, amit 1994-95-ben végzett az alapítvány, speciális szükségletű gyermeket nevelő családok körében. Nehézségeik között elsősorban az anyagiakat nevezték meg. Ez érthető, hiszen ezekben a családokban általában az anya nem tud dolgozni a gyermek ellátása miatt. Jövedelmük így egy keresetből, GYES-ből, családi pótlékból tevődik össze. Az új gyermekvédelmi törvény a rendszeres gyermekvédelmi támogatással igyekszik segíteni az anyagi nehézségeken, ami segítséget jelent a fogyatékos gyermeket nevelő családoknál is.

Statisztikai adatok szerint Magyarországon a veszélyeztetett gyermekek száma 1995-ben 303. 000 fő volt, azóta pedig számuk növekedett. Úgy gondolom, hogy ez fokozottan érvényes a fogyatékos gyermekekre. Ennek oka részben a fent említett anyagi nehézségek, de tágabban értelmezve az emberi jogok kiterjesztésének és az esélyegyenlőség megvalósulásának a hiánya.

A hátrányok kompenzálására áttörést jelent az 1993. évi közoktatási törvény, amely kimondja, hogy nincs képezhetetlen gyermek. Ennek értelmében minden fogyatékos gyermeket saját képességéhez mérten fejleszteni, oktatni kell. Természetesen ez másfajta szemléletet követel meg a szakemberektől, különösen azokban az intézményekben, pl.: egészségügyi gyermekotthon, ahol eddig főként a gondozás került előtérbe.

Az 1997. évi XXXI. törvény is kimondja, hogy a fogyatékos gyermeknek joga van a fejlődését és személyisége kibontakoztatását segítő, különleges ellátáshoz. Ez is egy jelentős lépés a gyermekek életminőségének, esélyegyenlőségének a javítására. Ennek értelmében alapítványunk 1998-ban korai fejlesztő tevékenységet kíván végezni. Természetesen ennek előzményei vannak, évek óta működik egy napközi sérült gyermekeknek. A szakemberek készen állnak a tevékenységre, gyógypedagógusok, konduktorok stb., de a konkrét működésről még nem tudok beszámolni. Úgy gondolom, hogy minden személyi, tárgyi feltétel rendelkezésre áll, a működési engedély kézhez vétele után jól fog működni a „Szivárvány Korai Fejlesztő és Konduktív Pedagógiai Szakszolgálatot Ellátó Központ”.

A napközi eddigi működése során is ellátott gyermekvédelmi feladatot, amit a törvény gyermekek napközbeni ellátása néven nevez meg. Véleményem szerint a napköziben folyó munka igen színvonalas, a gyermekek ellátására elegendő gondozónő áll rendelkezésre, a terapeuták, pedig naponta többfajta fejlesztő tevékenységet végeznek. Pl. bazális stimuláció stb. A napköziben 20 halmozottan sérült gyermek nappali felügyeletét, gondozását, étkeztetését biztosítják, ami jelentős segítség a szülő pszichés tehermentesítése szempontjából is.

A másik jelentős program, ami 1998-ban átalakítást igényel a sérült gyermekek számára, a szállítási program. Ez a program biztosítja a Debrecenben és környékén élő gyermekeknek azt, hogy terápiára, napközibe ill. iskolába be tudjanak utazni. A szállítás mikrobusszal történik, a mikrobusz vásárlásához szükséges anyagi fedezetet részben az Aranyág Alapítvány biztosította a SOFT Alapítványnak.

A program szükséges, azonban finanszírozási gondok miatt mostanra szelektálni kell, hogy kiket tudunk szállítani, milyen feltételekkel. A program iránti kereslet nagy, ezért véleményem szerint a források megteremtésével inkább bővíteni kellene a programot.

Az alapítvány rendszerépítő programja a (MOTEL) Mozgó Otthoni Terápiás Ellátó Lánc nevet kapta. A program lényege, hogy halmozottan fogyatékos gyermekeknek és fiataloknak a komplex ellátását saját lakóhelyükön segítsünk megoldani, helyi szervezetek alakulásának előmozdításával. A helyi szervezeteknek eszközöket és szakembereket bocsátunk a rendelkezésére.

Tapasztalataink szerint nagyon gyakori, hogy kisebb településen élő sérült gyermek nem kap semmiféle terápiát, mivel helyben nincs szakember, a szülő, pedig intézetbe nem szívesen viszi a gyermeket, a terápiára beutazni, pedig fáradtságos és költséges. Ugyanakkor, a szülők önszerveződése révén több településen alapítvány, egyesületjött létre a problémák megoldására.

A SOFT Alapítvány segítséget ad ezeknek a szervezeteknek, főként szakembereket küldünk e településekre. Ezzel segítjük azt, hogy a vidéki gyerekek is – akik gyakran még hátrányosabb helyzetűek – ellátáshoz jussanak. A program pozitívuma, hogy segíti az esélyegyenlőség megteremtését, javítja a sérültek életminőségét, fejleszti a szülők

érdekartikulációs képességét. A gyermek szempontjából jelentős, hogy a családban maradhat, nem kell monstrum intézményben élnie, otthonában kaphat terápiát.

A program megvalósításához szükséges pénzt pályázati forrásokból teremtik elő. Eddig kétszer kaptunk jelentősebb pénzösszeget, amiből a program elindulhatott. Jelen körülmények között ez az egyetlen lehetőség a finanszírozásra. Az alapítvány kuratóriuma úgy döntött, hogy az 1997-es XXXI. törvény értelmében bekapcsolódunk a gyermekjóléti alapellátásokba, nevezetesen a gyermekjóléti szolgálat működtetésébe.

Debrecen városának sajátossága, hogy kb. 10 civilszervezet működtet önkormányzati megállapodás keretében családsegítőt, földrajzilag jól körülhatárolt területeken. Egyes családsegítők „szakosodtak”, speciális helyzetű csoportokkal foglalkoznak. A civil szervezetek nagy része komoly kihívásnak tartja, hogy különös figyelmet fordítsanak a családgondozáson belül a gyermekekre, így aktív szerepet vállaljanak a gyermekjóléti szolgálat működtetésében. Ezt a szándékot valamennyi szervezet jelezte az önkormányzat felé.

Jelen helyzetben, november 1-től az önkormányzat két, általa fenntartott intézményt jelölt ki, mint gyermekjóléti szolgálatot. Arról, hogy melyik civil szervezettel köt szerződést a gyermekjóléti szolgálat működtetésére az önkormányzat, a későbbiekben döntenek a szakemberek. Jelenleg vizsgálják azt, hogy melyik szervezet mennyire felkészült a feladatok ellátására. Az önkormányzat szakembereinek véleménye szerint, aki gyermekjóléti szolgálatot működtet, annak minden, a törvényben leírt feladatot végeznie kell. A civil szervezetek törekednek arra, hogy valamennyi, törvény által előírt feladatnak eleget tegyenek. Az önkormányzat ellátási szerződést köt a civil szervezetekkel, várhatóan 1998. április-május hónapban. A működési engedélyek iránti kérelmet 1998. január 31-ig kell a jegyzőhöz eljuttatni.

A SOFT Alapítvány a gyermekjóléti feladatokat elsősorban a sérült gyermekekre kiterjedően vállalná. Az alapítványnál a családsegítő szolgálatba integráltan működne a gyermekjóléti szolgálat, de kételyek merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy az összemósódhat a családsegítővel. Mindenképpen több dolgozó munkájára van ahhoz szükség, hogy a törvényben foglalt feladatokat megvalósíthassuk, pillanatnyilag erre forrásaink nincsenek. Az is igaz, hogy a törvény ad egy időtartamot a szakemberek beállítására, az önkormányzat, pedig finanszírozza a tevékenységet.

Átmeneti megoldást jelenthet az, hogy közmunkaprogram keretében foglalkoztatjuk a dolgozókat.

Ennek hátránya viszont az, hogy a közmunkaprogram lejártá esetén lesz-e a továbbfoglalkoztatásra anyagi lehetőség, illetve nem szerencsés, ha nagy a fluktuáció, gyakran változik a családgondozó személye.